

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3497/2021. (XI. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.051/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.051/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.50.767/2020/4. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Bár az édesapa jogerős ítélet alapján jogosult volt a 2014-ben született gyermekével való kapcsolattartásra 2020. június 4. napján 15.30-tól június 6. napján 17.30-ig, a gyermek átadására mégsem került sor, mert a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek nemcsak el kell vinnie a gyermeket az átadás-átvételi helyre, hanem őt a kapcsolattartás eredményessége érdekében fel is kell készítenie. Mivel a gyermek koránál fogva még nem rendelkezik ítélőképességgel, nem mentesíti a kérelmezettet a kapcsolattartás felelősségének teljesítése alól, hogy a gyermek akaratnyilvánítása, elutasító magatartása miatt hiúsul meg a kapcsolattartás. A bíróság nem találta megalapozottnak azt a kérelmezetti hivatkozást, hogy a kérelmező önként hagyott volna fel kapcsolattartási szándékával, és azt sem látta igazoltnak, hogy a kérelmező viselkedésére lenne visszavezethető a kapcsolattartás elmaradása (a kérelmezett e körben több évvel korábbi, nem az adott kapcsolattartási időpontra vonatkozó okiratokat csatolt). A bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével meghíúsította a kérelmező és a gyermek zavartalan kapcsolattartását.
- [3] A másodfokú bíróság pontosítása szerint, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának meghíúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn. A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott – leszögezve azt is, hogy nem lehet arra a következtetni, hogy a kapcsolattartás a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyeztetné –, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszának lényege, hogy a kapcsolattartás meghíúsulása nem vezethető vissza az ő magatartására, a bíróság a tényállás megfelelő felderítése nélkül mégis ezt állapította meg. Kifejti egyrészt, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya jelenléte nélkül kapcsolatot tartani”. Ebben a helyzetben – amikor a felek között egyébként is per van folyamatban a kapcsolattartás újraszabályozása tárgyában – az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés]. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya bizonyítékait nem fogadta el, mert azok nem az adott napra vonatkoztak, az apa védekezését a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Az viszont, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e,

szakkérdés. A bíróság a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen ténnyel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Végezetül az Alaptörvény 28. cikkét érintően rámutat az indítványozó, hogy ha „az alkotmányos jogokkal összhangban kerül értelmezésre a törvény, akkor nem eredményezheti az apai magatartás jogi elismerését és az anyai magatartás szankcionálását, valamint az újra meg újra eredménytelenségre ítélt kapcsolattartási kísérletek elrendelését”.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést a bíróság tájékoztatása szerint 2021. február 3-án kézbesítették, a panaszt pedig április 4-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be elektronikus formában.
- [7] Az ügyben érintett bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettnek minősül. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában azonban nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.051/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket – figyelemmel a fellebbviteli eljárásra vonatkozó törvényi keretekre is – vizsgálat tárgyává tette, és bár röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint

viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [12] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a kapcsolattartás meghúzásának és pótlásának a kérdésében a bíróságnak másképpen kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újr szabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2021. november 9.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/887/2021.

